

Vitavjske razvaline na Hirschenu. (J. Vojanski.) - Liko potujes od
 Hleduogradca v dolje in se pred "Hudo lukajo" pri "Smorcu"
 namesto na dolje, na levo proti Vitavju obrneš, prideš med Sr.
 vrosthimi gorami in Razjehom v katih steh ureh v Vitavjskih ter.
 Si vides na doh nasproti njih približ razvaline nekdanjih Vitavjskih
 gradov: Potok "Hodinja" in cesta na dolje prerezujeta ta nasprotna
 hriba. Se razvaline stajé na ravnem podnožju Pohorja na nar.
 lepšem kraju Vitavjskega hotila. Natora jih je z drugim yet.
 mojim obhala, in dolake gledajo sedaj z neba v osupno razlucno
 zgodnje. Razpleta sited v daljavo ni velik, pa toliko bolj zanimiv in
 klasen v bližini. Na vseh sited se vidi nar. imenitnejši del dolinice, v
 kateri se nar. oca natorna klasita in tihota čedi z romantično divjoto
 in velikostjo: mila klagoslavlina dolinica, tihé in skrivnostne dolinice,
 bele pecine, zelene griči, žalostni ostanki starih gradov, ki s skale
 tet hribov tužno gledajo, sinuceje potoka, najraje gošče pri vsa
 kem vetriču, ali ne vema se to človeške ruce.
 Si so nekdanj. živali ostaji, ki so bili pravi sinuki in korenjaki; pa pose.
 meljska seča je splošna. Zgodovina pripoveduje, da se je stariji
 teh gradov že leta 1301 razsul pri nekem potoku, in da je nekoga
 ubivista Stjepana vojvoda še z nekoliko drugimi moži pod njegov
 zahopal. Ke 1303. leta se še najde nek delu Vitavjski v sta
 rih pisnik; kmalu potem pa je bil Vitavjski grad v oblasti
 Habske škofije. Drugi grad se je razsul ob časi kraljevega pučarstva v 16. stoletju.
 Služnik Matheumu popisu pristavlja pravočica, ki dan je st.
 val iz ust svoje matere: "Govela sta v Vitavjskih gradih svoje dni brata,
 ki sta se sila sovražila. Govodal je navlece stariji, mlajšemu njegov
 lepš ženo. Bil je grozovito hudošen clovek, in mu je hotel ženo zapelj
 vati, pa ga stonj. Sklenil je točaj njeno smert. Dal je nabiti v sod dolge
 žebelje, jo natič de, da je tako čez pecine v potok potoci." Govodija se je od
 pella in ženo požela. Pravijo, da se še danes nahaja čije njene glas iz pod pecin
 iz tako imenovane "Lunja". Čudno je, da se štoto povsodi, kjer sta dva
 grada blizo skup stala, nahajajo takšne pravočice od Bratiskega sovražnja.
 Tako u pr. sem čit tudi iz ust nekoga dijaka tole povest: Za čas na Hlaji,
 kjer se moži, se dviga dol, na kterega kipi stoji gornji grad Reichenski in
 pod njegov tih. reke pa stoji doljni grad s svojimi temnimi sobami, ki
 pa kot tudi kmalo že gola podetija. Pravijo, da sta tukaj prebivala dva ka.
 ta, oseh. s svojim gradom, ki sta se pa zelo čestita. Primeni se nekoga dne,
 da se iz shua zapajita. Kito zgenita oseh za svojo puško in se na
 ev mah ustrelita. Martovske glavi obeh so še spravljeni v sodastiji
 kapelici, in ako jih zvečer tako postavis, da si v obliče gledate, jih
 nejeleš v jutro si nasproti obratje. Tako pripovedujejo.